

N:o 271.

*Af Herr J. E. Johansson: Om ändring i 3 § af Kongl. Förordningen
den 20 Januari 1824, angående ändring, flyttning eller utrifning
af vattenverk.*

Vid flera föregående riksdagar hafva motioner blifvit väckta om ändring af Kongl. Förordningen af den 20 Januari 1824, angående utrifning af vattenverk, som genom dämpingar förorsaka skada å ofvanföre liggande mark, och efter 1865—1866 års riksdag tillsattes en komité för utarbetande af förslag till ny såkallad vattenlag; uti sitt nådiga tal vid öppnandet af 1868 års riksdag yttrade Kongl. Maj:t, det komiterade icke hunnit afsluta sitt arbete så att något förslag till den Riksdagens pröfning kunde framkomma. Vid denna riksdags öppnande är ingenting derom nämndt, hvarföre jag, uppmanad af mina komitenter, och med kändedom om de många vattenverk, som genom uppdämningar göra stora sträckor af eljest odlingsbar mark oduglig och för all förbättring omöjlig, går att hos Riksdagen väcka motion i denna fråga; åberopade Kongl. Förordning afser visserligen möjlighet för jordegarna, att få förändra, flytta eller inlösa och rasera de verk, hvilka icke i värde och inkomst öfverstiga den skadade jordens blifvande värde; men då 3 § deruti föreskrifver bland annat, att när ändring, flyttning eller utrifning af vattenverk sker, är jordegaren "skyldig att först gälda all förlust, m. m., efter i stadgad ordning verkställd värdering å vattenverket, och dessutom att erlægga hälften derutöfver". I förra tider tillerkändes sådana med flera privilegier åt nästan alla verk och inrättningar, på jordbrukets bekostnad; det var då äfven nödigt, emedan ingen annan drifkraft än vatten var känd, jorden hade icke heller då så stora onera och utskylder till stat och kommun som nu, landet var mindre befolkadt och odlingsföretag sällsynta. Nu hafva deremot andra förhållanden inträffat. Ångkraft kan begagnas till verks drifvande, jorden behöfver odlas och arbetarne behöfva arbete; egendomarne falla i vanpris; men verk och inrättningar behålla sina gamla privilegier på jorden, fastän all grundränta derfor är borttagen. När genom Kongl. Maj:ts nådiga Förordning af den 14 April 1866 i 13 § m. fl., jordegare är skyldig att för enskildt eller allmänt behof afstå jord och lägenheter, emot högsta skäligen ersättning efter värdering, utan någon förhöjning; då kan jag icke finna någon rättvisa uti att vattenverksegarens rätt kvarstår att "erhålla hälften utöfver" det uppskattade värdet. När egaren af vattenverk, hvilka enligt författningen äro

hemfallna under lösningsrätt, får den ersättning hvartill verket genom laga värdering blifvit uppskattadt, då har han, likasom jordegaren, fått hvad rättvisan fordrar, och som bör blifva laglig rätt.

På grund om hvad härom är yttradt, och under förhoppning det Riksdagen tager denna fråga i behörigt öfvervägande, i sammanhang med blifvande förslag till lag om vattenrätten, om det till Riksdagen inkommer, och i annat fall, utan vidare afvaktan och oberoende deraf, emedan frågan fordrar skyndsam behandling; får jag vördsamt föreslå,

att Riksdagen för sin del måtte besluta en sådan förändring af 3 § i Kongl. Förordningen af den 20 Januari 1824, angående ändring, flyttning eller utrifning af vattenverk, med bibebållande af §:n i öfrigt, men att orden "med förhöjning af hälften der-utöfver om verket försämras", och kommer vattenverk att alldeles utrifvas, "skall jordegaren betala fulla värdet och hälften der-utöfver", måtte helt och hållet ur § utgå.

Om remiss till Lag-Utskottet anhålles.

Stockholm den 28 Januari 1869.

J. E. Johansson,
från Westmanland.

N:o 272.

Af Herr J. E. Johansson: Om anslag till förberedande arbeten för norra stambanans fortsättande samt banans bestämmande i riktning från Upsala öfver Sala till Storvik.

Ehuru jag, under närvarande finansiella förhållanden, hyser föga hopp om framgång åt den motion jag nu får hos Riksdagen väcka, kan jag likväl icke underlåta, att fästa Riksdagens allvarliga uppmärksamhet på en fråga, som länge stått på dagordningen och som varit föremål för flera föregående riksdagars behandling, nemligen om norra stambanans fortsättning och riktning. Det är icke obekant, att flerfaldiga förslag och undersökningar derom blifvit uppgjorda, hvilka mera eller mindre kunna gagna såväl Staten som de orter, hvilka nu helt och hållet sakna alla slags lättade kommunikationer.